

redno vsakih par dni izmenjujejo, so že skoraj povsodi napravljene kaverne, proti katerim tudi najtežji ogenj ničesar ne zamore. Stevilne naravne votline, ki so jih deloma odkrili še le naši iznajdljivi ljudje, so opremljene z lesenimi odri do višine sedmih nadstropij, udobno urejene, električno razsvetljene in prezračene. Znamenitosti za vse čase!

Nove ceste in poljske železnice podpirajo gibljivost čet in trenja. Gosta brzotjavna in telefonska mreža omogočuje hitro in lahko povečevanje. Prav posebne spretnosti in truda je zahtevala zgradba strelskih jarkov samih, ki jih je bilo mogoče napraviti edino s pomočjo železnih drog, dleta in kladiva ali z minami. Le kdor je sam videl vse to, more pojmiti, zakaj s takim mirom pričakujemo nadaljnjih dogodkov. Naše nedosegljive čete so namreč bile obe prvi soški bitki brez takih pripomočkov.

Gora za 3 metre nižja.

Vsled obstreljevanja gore Monte Viola na Tirolskem, kjer so imeli Italijani močne postojanke, se je visočina gore znižala za cele tri metre. Kroglice naših težkih možnarjev so drobile kar cele skale od gorkega vrha.

O italijanskem vojaštvu.

Italijanska infanterija se je dosedaj pravi dobro bila: ob južnem temperamentu in živahnosti seveda ni šlo brez velikega krika, ki je naše ljudi vedno o pravem času opozoril, da se nekaj pripravlja. Tekom bojev se duh italijanskega vojaka nikakor ni izboljšal. Izgubili so velik del častnikov po poklicu in mnogo dobrih podčastnikov. Mnogo častnikov je padlo v našem ognju, ker so se preveč izpostavljali.

Infanterijski nastopi so zelo redki. Popoldne imamo mi boljše svetlobne razmere, popoldne pa Italijani. Italijanski letalci so skrajno delavni, obrambni topovi imajo neprestano dovolj dela. Dosedaj so bila sestreljena tri italijanska letala.

Strelski jarki so ponekod komaj 40 do 80 korakov oddaljeni, tako, da se je mogoče ustmeno sporazumevati. Italijani mečejo našim pisma, v katerih prosijo cigaret, časopisov itd. Ponekod so si jarki čisto blizu, tako, da italijanska artilerija ne more delovati, ne da bi ogroževala lastne ljudi.

Mi smo vojaki korenjaki...

S koroško-italijanske bojne črte nam pišejo zdravi slovenski fantje dne 22. septembra:

Zdravi, veselji in zadovoljni se tukaj v tem sivem in belem skalovju nahajamo in čakamo na plen, kakor mačka pred miško luknjo. Prav vesele bi se pa čutili, ako bi že bili doma, ker priležujejo se jesenski dnevi, ko Vi doma spravljate poljske pridelke ter trgate zrelo grozdje in točite škarko v juče. Tudi takrat so veselja polni večeri, ko se turščica kuha. Fantje smo se tedaj skupaj zbrali, ter kako prav na glas smo dali, a sedaj pa druga se nam poe. Gremo tudi tukaj fantje dostikrat skupaj, pa moramo tiho biti, kakor da bi nobeden ne znal govoriti. V tiho se čez skalovje vlačimo ter iščemo polentarja. Dozdaj je bilo dolgo časa v tem ozemlju mirno, Polentar ni prdžil iz svojih topov. Danes se pa že zopet sliši tisti divji glas iz sovražnikovih topov, ki oddaja svoje krogle na polje ter izkopava krompir iz zemlje, ki že izgleda tako, kakor da bi prišle svinje nad njega. Sovražne prednje straže, nastavljene po tistih visokih skalah, streljajo neprestano s svojimi puškami, tako, kakor, da bi vozniki po cesti vino peljali in z bičem pokali.

Srčne pozdrave! Matija Verdnik in M. Kovač z Malaharne pri Čadrami, Janez Majerič iz Ptuja, Alojzij Zorec in Fr. Škofič z Vurberga, Vinko Lorenčič od Sv. Jerneja, Anton Pleteršek iz Slivnice in M. Gusič od Sv. Petra in drugi.

Lah si na Slovenskem ne bo kuhal polente.

Slovenski fantje in možje nam pišejo z italijanskega bojišča:

Našim domačinom in znancom v zeleni Štajerski naznanjamo, da naj si bodo v svesti, da polentar pri nas nikdar ne bo polente kuhal. Imamo v domovini dekleta in žene, ki nam znajo kaj boljšega pripraviti. Mi se imamo tukaj izborna ter tudi včasih kako zapojemo, da izve polentar, da še nismo strli, kakor si je od začetka mislil. Slovenski fantje, mi smo mi, pa po naših žilah teče kri za blagor domovine! Pozdravljamo čitalce „Slov. Gospodarja“! Gregorčič Edmund, četovodja, Anton Petravc, poddesetnik, J. Češek, desetnik, Oton Gomiljak, saper, Mencinger Fr., saper, in Josip Pahor, pešec.

Eden Avstrijec za pet Italijanov.

S tirolskih gor nam pišejo slovenski fantje dne 23. septembra:

Ze tri mesce je minulo, kar nam je nezvesta Italija napovedala vojko. A hvala Bogu, dozdaj se polentarji ne morejo govoriti, da bi si bili kaj pridobili. Cede se jim sline po naših domovih, pa gotovo niso vedeli, da se do njih pride samo čez trupla hrabrih avstrijskih vojakov, kar pa ni tako lahko. To so že okusili dosedaj. Na visokih in skalnatih tirolskih planinah se bojujemo zraven hrabrih Tirolcev tudi mi mladi slovenski fantje. In marsikatero jutro smo že napodili nezveste Lahe proč od polente. Težko, da so jo imeli čas vzeti s seboj. Vojaki vseh narodnosti smo tukaj, a v naših srcih je še zmiraj star avstrijski duh in eno željo:

mamo vsi: započiti polentarja daleč nazaj za morje in priboriti si naši domovini tolikanj zaželenega miru. Pri tem nam pomagaj Bog in Marija! Za Avstrijo in njenega vladarja vse, tudi življenje, če je treba. Saj smo Avstrijci. Eden Avstrijec ima korajže za pet Italijanov. Vsem bralcem in bralkam „Slov. Gospodarja“ pošljajo iz tirolskih vrhov srčne in iskrene pozdrave slovenski fantje - gorski topničarji: Jožef Smajš iz Braslovč, Janez Polh od Sv. Duha - Loče, Andraž Klajnshek od Sv. Vida pri Ptuju, Franc Petrovič od Sv. Marka niže Ptuja in Franc Stumperger od Sv. Barbare v Halozah.

Angelj varuh me je rešil.

Pionir Valentin Terčič, doma iz Slov. Bistrice, nam piše z italijanskega bojišča:

Bilo je neko noč v mescu septembru. Pionirji smo dobili povelje napraviti raztrgane dele žičnatih ograj pred strelnimi jarki. Šel sem s tremi možmi kakšnih 250 korakov nazaj v gozd po žico, kjer smo jo imeli shranjeno pri neki razdrti koči. Ko pridemo do kočice, začne naenkrat sovražna artilerija močno streljati v gozd. Jaz sem rebel tovarišem: „Pojdimo od tukaj proč.“ Neki glas me je k temu priganjal. Komaj smo šli kakih 5 korakov, že udarita dve granati na mesto, kjer smo mi stali. Ker je bilo zelo temno, smo šli namesto na levo, vedno bolj na desno. Sovražnik je vedno huje streljal. Trije pridemo do nekega zidu; eden tovariš se je že zgubil. Ostali tovariši sta mi prigovarjala: „Tukaj se vležimo!“ Mene je pa vedno nek notranji glas priganjal: Pojdi dalje! Umakni sem se na levo. Kam sta šla tovariša, nisem videl. Komaj napravim nekaj korakov, že zatuli neka granata nad menoj, da padem na zemljo; granata pa udari na mesto, kjer smo se mislili vleči. Dobil sem samo nekaj drobnega kamenja po hrbtu, drugega nič. Vzdignem se spet in hitim do neke jame, kjer sem nekaj časa ostal. Tako hudo se sovražnega topništva nisem slišal streljati, kakor to noč. Ali škoda ni naredila sovražna artilerija skoro nobene. Tako sem dvakrat ušel smrti.

Lov na „zajce“.

Lovec Franc Bečan nam piše z italijanskega bojišča:

Ko sem bil še doma, me je prav posebno veselil lov na zajce. Večkrat sva šla z bratom zgodaj zjutraj v Polhorje ter sva preganjala kratkorepne. Tudi tukaj imam priložnost hoditi na lov, in sicer takrat, kadar gremo na poljske straže ali na patrolje. Samo ta lov se nekoliko razločuje, in sicer v tem, da imamo na puškah bodalo in da hodimo nad zajce, ki imajo samo dve rogi. Toda kakor je plaš gozdni zajec, je plaš naš sovražnik. Večkrat se je zgodilo, da je naša poljska straža, ki je stala samo okrog trideset metrov, pregnala celo kompanijo polentarijev. Sovražnik je tako dolgo hraber, dokler ne čuje živžganja svinčenk, potem pa pobegne po skalovju kot srna. Poskalovju znao prav dobro bežati, posebno alpski vojak s širokimi kločki. Enkrat smo se morali tako smejeti, da nismo mogli niti streljati za njimi. Drugega se ni slišalo, kot: „Qua, qua avanti!“

Pretečeni teden je bila zopet naša patrolja zunaj in to pot z ročimi granatami. V gosti temi se plazimo po trehurno čisto k sovražni poljski straži. Ko smo vrgli med nje par granat, ni prišlo sovražniku niti na misel, da bi streljal na nas, ampak je kmalu pobral kopita. — Včasih smo slišali za sovražno fronto streljati strojno puško. Dolgo časa nismo vedeli, na koga sploh strelja, dokler nam niso ujetniki povedali, da strelja na lastne vojake. Kadar dobijo Italijani povelje za napad, morajo na vsak način predreti, če pa grejo naprej, strelja na nje strojna puška. Zato pa tudi sovražnik napada edino le po dnevu, ker po noči bi se mu jih večina skrila pod skalovjem. — Pozdrave vsem!

Avstrijsko-rusko bojišče.

Na celi ruski fronti je po zadnjih ponesrečenih ofenzivnih sunkih sedaj razmudoma mirno, le okoli Dvinskega se vršijo hudi boji. Rusi z naporom gseh sil zavirajo prodiranje Nemcev proti važnemu mestu, ki je močno utrjeno, toda po nemških poročilih so Nemci vendar že zelo blizu Dvinskega.

Rusko časopisje kalpača z veseljem pozdravlja francosko-angleško ofenzivo ter je prepričano, da bo sedaj mnogo nemških čet pozvanih z ruskega na francosko bojišče. Nemci pa zatrjujejo, da ne bodo niti enega vojaka odtegnili svoji ruski fronti.

„Nehajte s krvoprelitjem!“

Poljski topničar Lenart Korpar, doma od Sv. Lenarta pri Vel. Nedelji, piše:

Tukaj v Galiciji imamo že ves čas pravo jesensko vreme. Malokdaj nam zasije zaželeno sonce, ki pa tukaj ne sije tako ljubko kot pri nas v mili slovenski domovini. Takorekoč pomilovalno se ozira tupa na strašno vojno početje. Ne marja gledati mesarskega klanja vojščakov. Tudi ne more prenesti joka in stoka ubogin, nesrečnih ranjencev. „Nehajte, nehajte s krvoprelitjem!“, se bere na njegovem svarečem obličju. Pa Evropa ne posluša njegovega opomina. Kakor nalašč še bolj zapoziha z orožjem...

Gotovo so Vam znani naši veliki uspehi v Galiciji. Pa vendar naj si nogaš ne misli, da bi Rusi z dobro voljo bežali; profirvi se, da je groza. In radi tega so hudi in krvavi boji. Pa vsi napori mu nič ne pomagajo. Naše hrabre čete protirajo vedno naprej. Če bo zmiraj tako, bo kmalu zadnji del galiske zemlje zopet naš.

Zaželenega miru še gotovo ne bo kmalu. Mi smo še zmiraj dobro preskrbljeni. Z ušmi se celo preveč. Tistih se tukaj niti častniki ne morejo ubraniti. Mnogokrat se nam postavi tudi misel, da vso možjo nasproti. Pa naše hrabre čete ga hitro zapodijo nazaj. Jaz sem še dozdaj bil vedno obvarovan ruske krogle, čeravno mi večkrat živžgajo mimo ušes, kot čebele ob ajdovem cvetu. Previdnost božja me je dosedaj še vedno obvarovala. Pač pa se je pred nekaj dnevi prevrnil težek municijski voz, poln municije, na me. Res mi je malo poravnalo rebra, pa za par dni sem že zopet lahko opravljal svojo vojaško službo.

Marijina svetinja in rožni venec me branita večje nesreče. Zmiraj me pa tolaži še enkratno svidenje v domovini. — Domoljubne pozdrave!

Avstrijsko-srbsko bojišče.

Na srbski in črnogorski meji se bo pravi boj še le pričel, ko bodo vse balkanske države razvrščene med naše prijatelje, oziroma sovražnike. Dosedaj le artilerijski boji in neznatni spopadi.

Boji s Srbi in Črnogorci.

Na bojni črti ob Savi pri izlivu Kolubare so naše baterije, ki so odgovarjale na sovražni artilerijski ogenj, dne 2. oktobra uspešno obstreljevale srbske postojanke na bregu. Pri Gorazdi smo zapodili 300 mož močan črnogorski odelek.

Izhodno od Trebinja so naše čete, podprane po ognju naših obmejnih utrdb, poizvedovale po črnogorskem ozemlju. Napričakovano so našle sovražne prednje straže in uničile nekaj skladišč.

Branitelji dalmatinske obali in Adrije.

Trdnjavski topničar Jožef Klemenčič nam piše iz Dalmacije:

Bralcem „Slov. Gospodarja“ ločem malo popisati, kako se nam Slovincem goli tukaj na južnem bojišču v Dalmaciji. Črnogorci se na Lovčenu že delj časa na nekaj pripravljajo, delajo in utrjujejo si baterije. Naši topovi jih pri delu vedno ovirajo. In take smo sovražnika zopet enkrat razjezili, da je dne 20. septembra obrnil svoje počit ali top na našo trdnjavo in nas je nemilo obdeloval. Ali kaj, ko je imel povsod smolo. Štel sem: ena, dve, tri, pa vsaka krogla je zletela mimo cilja. Tako je streljal Črnogorec pozno v noč in mi smo mirno spali. Se zmeniti se nisimo za njegove granate. Dne 21. septembra so zopet naši možnarji bruhali ogenj na Lovčen in tudi nekaj sovražnih postojank razbili, ker so se potem Črnogorci že bolj počasi glasili. Proti poldnevju so zopet začeli bombardirati, pa ne ena granata ni zajela.

Sedaj, ko to pišem (26. septembra), je vse mirno. Ne vem, kako dolgo bo trajal mir, menda čakajo Črnogorci, da jim pride Laš s svojimi rešetami preko morja pomagati. Mi smo gospodari tega skalovja; in tudi branitelji našega morja! Z obrežnih trdnjav gledamo naokoli in gorje če dobimo sovražnika v roke. S potrjim brodovjem mora oditi, ali pa ga bomo v morju tukaj potopili. Ker jaka naša je moč, največ pa zaupamo v božjo pomoč. Kako si črnogorski Nkita hrusi zobe na Lovčenu, kakke sline se mu cedijo po uplenjeni prevoznici ladji, kateri je prerezal pot naš podmorski čoln, da ni mogla do Črnogore. Pritiral jo je v naše pristanišče, da si jo lahko Črnogorci vsak dan ogledajo z Lovčena.

Slovinci, ki se borimo v dalmatinskem skalovju, Vas vse srčno pozdravljamo! Leopold Jausovec iz Radgone, Luđovik Keček iz Ormoža, Alojz Čulk, Matija Martun, Stefan Gorenca, Franc Novak. Pišete ten vrstic pa še posebno pozdravlja vse Malonedelčane, ker je Brlek — Kovačev Južek.

Nemško-francosko bojišče.

Nemci razglašajo, da bo prvi boji v francosko-angleški ofenzivi stali Angleže 190.000 mož mrtvih in ranjenih, Nemce pa samo 38.000 mož. Nemci sedaj z vso možjo izvajajo protinapade, da bi izgubljeno ozemlje dobili nazaj. Vse kaže, da se bo ofenziva še nadaljevala.

Časopisje četverostorazuma visoko slavi francosko-angleške uspehe v zadnji ofenzivi. Vlada ji so si med seboj častitali na uspehih. Vsakdo pa ve, da sedaj četverostorazum le radi Balkana rabi velik čepič in kričeče barve. Balkanskim državam, ki se odločujejo, hoče pokazati, da je močan.

Nemci so ujeli spečega angleškega generala.

Kakor poročajo nemški listi iz velikega vojnega stana, se angleški ujetniki pričujejo čez skrajno slabo armadno vodstvo. Radi zadrževanja nekaterih slobovodij na angleškem bojišču je bilo vsa osebno junaštvo in vsa požrtvovalnost posameznih vojakov.